

8.10.2025

Lausunto sivistysvaliokunnalle hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2026 (HE 99/2025 vp)

Suomen Taiteilijaseura kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu sivistysvaliokunnalle valtion talousarvion 2026 vaikutuksista kuvataiteen toimialaan ja kuvataiteilijoihin.

Kiinnitämme lausunnossamme erityisesti huomiota seuraaviin asioihin:

- **Uusia kulttuurileikkauksia kohdentuu vuoden 2026 sellaisiin avustuksiin ja toimijoihin, joita kulttuurileikkaukset ovat jo koetelleet rajusti.**
- **Uusista leikkauksista ainakin 2,3 miljoonaa euroa on momenteille, jotka voivat kohdentua myös kuvataiteen toimintamahdollisuuksiin.**
- **Leikkauksia kohdistuu erityisesti kuvataiteen alalle tutkitusti olennaisiin yhteisöihin sekä kansainvälisyyden edistämiseen.**
- **Näyttelypalkkioavustuksen säilyminen ja kehittyminen on tärkeää.**

Opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa jaettaviin taiteen ja kulttuurin avustuksiin kohdistuu vuoden 2026 talousarvioesityksessä kaikkiaan 10,18 miljoonan euron leikkaus. Hallituksen budjettiesityksessä tehtiin 7,8 miljoonaa euroa uusia kulttuurileikkauksia. Näistä ainakin 2,3 miljoonaa euroa on momenteille, jotka voivat kohdentua myös kuvataiteen toimintamahdollisuuksiin. Tarkat kohdennukset eivät ole vielä tiedossa.

Leikkaukset kulttuurista ovat ristiriidassa hallitusohjelman kulttuuripoliittisten tavoitteiden sekä tuoreen kulttuuripoliittisen selonteon kanssa.

Yhteisöjen toimintaedellytykset keskeisiä kuvataiteelle

Vuoden 2026 talousarvioesityksessä kulttuurileikkausten kohteena on

sellaisia avustuksia ja toimijoita, joita tämän hallituskauden aiemmat kulttuurileikkaukset ovat koettelleet jo rajusti. Erityisesti taide- ja kulttuurialan yhteisöjen avustuksista on leikattu tällä hallituskaudella jo kovalla kädellä. Nyt niihin tehdään lisäleikkauksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta laadittu, kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen laatima laaja selvitys [Visuaaliset taiteet Suomessa](#) (2023) osoittaa, että valtio rahoittaa visuaalisia taiteita vähän suhteessa useimpiin muihin taiteenaloihin, ja että visuaalisten taiteiden alalla taiteellisen työn rakenteet ovat monia muita taiteenaloja heikommat. Selvityksessä todetaan, että **yhteisöt ja verkostot ovat visuaalisten taiteiden toimialan kannalta keskeisiä ja muodostavat alan välttämättömän perustan**. Kuvataiteilijoilla ei ole työsuhteisia oman alan työpaikkoja tai palkkatyön rakenteita. Yhteisöt – kuten taiteilijayhdistykset ja taiteilijavetoiset galleriat – muodostavat alan ammatinharjoittamisen perustan. Tätä perustaa on murennettu tällä hallituskaudella leikkauksilla, joista suuri osa on kohdistunut yhteisöihin.

Talousarvioesityksessä vuodelle 2026 valtionavustusleikkauksia kohdistuu esimerkiksi taide- ja kulttuurialan valtakunnalliset yhteisöihin (-125 000 e). Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen [selvityksen](#) mukaan taiteen ja kulttuurin valtakunnallisten yhteisöjen rahoitus pysyi melko tasaisena vuosina 2018–2023, minkä jälkeen näiden **yhteisöjen rahoitus on laskenut kolmanneksella vuodesta 2023 lähtien**. Kuluvana vuonna nämä leikkaukset ovat [johtaneet](#) muun muassa nykytaiteen kansainvälisten hankkeita tukevien apurahojen ja taideviennin karsimiseen sekä taiteilijoiden ammatillisten palveluiden vähenemiseen.

1,3 miljoonan euron leikkaus Taiteen edistämiskeskuksen jakamista avustuksista on suoraan pois taiteen ja kulttuurin toimijoiden mahdollisuuksista tehdä työtään ja tuoda taidetta suomalaisten saataville. Erityisen paljon tästä toimintamahdollisuuksien kaventumisesta kärsivät vapaan kentän toimijat, joihin myös kuvataide lukeutuu. Myös näiden avustusten piirissä on monia kuvataiteen yhteisöjä.

Kulttuurivienti ja kansainvälistyminen

Talousarvioesityksessä ehdotetaan 741 000 euron leikkausta kulttuuriviennin ja kansainvälistymisen tukiin (momentti: *Kulttuurivienti, kansainvälistyminen sekä pohjoismainen, EU- ja kansainvälinen yhteistyö*). Tämä on suorassa ristiriidassa hallitusohjelman kanssa, jossa tavoitellaan suomalaisen taiteen sekä luovien alojen yritysten kansainvälistymisen edellytysten parantamista.

Leikkaukset koettelevat jo nyt rajusti suomalaisen taiteen kansainvälistymisen mahdollisuuksia. Edellä mainittujen yhteisöleikkausten vaikutusten lisäksi Business Finland [ilmoitti](#) syyskuussa 2025 lakkauttavansa leikkausten johdosta messutuen, jota suomalaiset taidegalleriat ovat voineet hakea nykytaiteen vientiin kansainvälisille taidemessuille.

Kulttuuritilojen investointiavustukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämiä investointiavustuksia kulttuuritilojen peruskorjaus- ja perustamishankkeisiin myönnetään kulttuuri- ja museotilojen lisäksi taiteilijatiloja ylläpitäville yhteisöille ja säätiöille. Investointiavustuksilla on tuettu muun muassa Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiön kohteiden peruskorjauksia. Kulttuuritilojen investointiavustuksiin esitetään leikkausta, mikä vaikeuttaa niiden saamista. Kuvataiteilijoiden osalta muutos saattaa johtaa yhä kalliimpiin ateljeevuokriin.

Näyttelypalkkioavustuksen säilyminen tärkeää

Suomen Taiteilijaseura näkee tärkeänä, että näyttelypalkkioavustuksen 1 miljoonan euron tuki pysyy talousarvioesityksessä ensi vuonna ennallaan.

Näyttelypalkkiojärjestelmä on jo muutamassa vuodessa onnistunut vakiinnuttamaan kuvataiteilijoille reilummat sopimus- ja korvauskäytännöt näyttelyn yhteydessä tehdystä työstä, joten on arvokasta, että tämä pitkäjänteinen työ voi jatkua. Kuvataiteilijoiden työn rakenteet ovat tutkitusti puutteelliset ja monia muita aloja heikkommat, ja näyttelypalkkiojärjestelmä on osoittautunut todella tärkeäksi näiden epäkohtien paikkaamisessa.

Kuvataide kiinnostaa suomalaisia ennätysluvuin

Haastavista olosuhteista huolimatta kuvataide kiinnostaa Suomessa enemmän kuin koskaan: vuonna 2024 Suomen kuvataidekohteissa tehtiin jälleen uusi kävijäennätys, kun vuoden aikana taidemuseoihin, -gallerioihin ja kuvataidetapahtumiin tehtiin lähes 5,3 miljoonaa käyntiä. Toivomme sivistysvaliokunnan kiinnittävän huomiota kuvataidealan ja kuvataiteilijoiden pitkäjänteisten toimintaedellytysten turvaamiseen.

Annukka Vähäsöyrinki
toiminnanjohtaja
Suomen Taiteilijaseura
puh. 0400 773 105
annukka.vahasoyrinki@artists.fi

Suomen Taiteilijaseura on kuvataiteen vaikuttaja- ja asiantuntijajärjestö, joka edustaa yli 3 000 ammattitaiteilijaa. Edistämme kuvataiteilijoiden asemaa ja työskentelyedellytyksiä sekä vahvistamme kuvataiteen merkitystä yhteiskunnassa.

Lähteet:

Frame Contemporary Art Finland: Kuvataiteen tilastot 2024. ([Linkki](#))

Sokka, S., Renko, V., Hirvi-Ijäs, M., Karttunen, S. & Lahtinen, E. (2023). Visuaaliset taiteet Suomessa: Selvitys toimialan rahoituksesta, rakenteista ja kehittämistarpeista. Cuporen verkkojulkaisuja 73. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. ([Linkki](#))

Sakarias Sokka & Severi Nokela: Taiteen ja kulttuurin valtakunnallisten yhteisöjen rahoitus on laskenut ja seuranta vaikeutunut (Blogi 2.4.2025), Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore ([Linkki](#))

Suomen Taiteilijaseura: Näin kulttuurileikkaukset vaikuttavat kuvataiteen alalla (Uutinen 22.4.2025, [Linkki](#))